

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

στο σχέδιο νόμου «Εκδίκαση πράξεων διαφθοράς Πολιτικών και Κρατικών Αξιωματούχων, υποθέσεων μεγάλου κοινωνικού ενδιαφέροντος και μείζονος Δημοσίου Συμφέροντος»

Προς τη Βουλή των Ελλήνων

1. Τα τελευταία χρόνια η χώρα μας έχει ταλαιπωρηθεί από μεγάλα σκάνδαλα διαφθοράς. Σε πολλά από αυτά ως πρωταγωνιστές φέρονται πολιτικοί και κρατικοί αξιωματούχοι. Το αποτέλεσμα είναι να έχει κλονισθεί η εμπιστοσύνη των πολιτών απέναντι στην πολιτική και τους πολιτικούς και να έχει αποδυναμωθεί το σύνολο της θεσμικής μας λειτουργίας.

2. Η αλήθεια είναι ότι κανένα από τα σκάνδαλα αυτά δεν έχει ακόμα οριστικώς διαλευκανθεί, μολονότι η αποκάλυψη πολλών ανατρέχει αρκετά χρόνια πριν. Ως αίτια καταγράφονται, η έλλειψη ισχυρής πολιτικής βούλησης, οι διατάξεις του άρθρου 86 του Συντάγματος, αλλά και η χρόνια αδυναμία της δικαιοσύνης, για μεγάλες καθυστερήσεις στην απονομή της.

3. Το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έχει υιοθετήσει μια σειρά μέτρων για την επιτάχυνση της απονομής της ποινικής, πολιτικής και διοικητικής Δικαιοσύνης. Οι νομοθετικές όμως πρωτοβουλίες που έχουν αναληφθεί και θα συνεχιστούν, δεν μπόρεσαν και δεν μπορούν να αποδώσουν άμεσα αποτελέσματα.

4. Για τους παραπάνω λόγους, υποθέσεις ιδιαίτερης σημασίας και βαρύτητας για την πολιτική και κοινωνική ζωή της χώρας δεν θα πρέπει να εκδικάζονται με τους συνηθισμένους ρυθμούς απονομής της Δικαιοσύνης, ακόμα κι αν αυτοί γίνουν καλύτεροι στο μέλλον. Οι υποθέσεις αυτές πρέπει να εκδικάζονται κατ' απόλυτη προτεραιότητα και μέσα σε πολύ σύντομο χρόνο.

5. Στη νομοθεσία μας προβλέπεται ήδη ότι ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου δικαιούται σε υποθέσεις εξαιρετικής φύσης να διατάσσει τη διεξαγωγή της ανάκρισης και την εισαγωγή της υπόθεσης στο ακροατήριο κατ' απόλυτη προτεραιότητα (άρθρο 35 εδ. γ' ΚΠΔ), η διάταξη όμως αυτή δεν έχει μέχρι στιγμής αποδώσει τα αναμενόμενα. Επίσης, προβλέπεται η δυνατότητα του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, σε υποθέσεις εξαιρετικής φύσης, να ζητήσει από τον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου να παραγγείλει τη διενέργεια ανάκρισης και την εισαγωγή της υπόθεσης στο ακροατήριο κατ' απόλυτη προτεραιότητα (άρθρο 30 παρ. 3 ΚΠΔ). Το δικαίωμα αυτό που ασκήθηκε για πρώτη φορά τον Δεκέμβριο του 2010 είχε κάποια αποτελέσματα, χωρίς όμως και πάλι να επιτευχθεί η αναγκαία ταχύτητα για τη διαλεύκανση τόσο σοβαρών υποθέσεων, σε αντίθεση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, στις οποίες η Δικαιοσύνη λειτουργεί με πολύ πιο γρήγορους ρυθμούς. Με το άρθρο 16 του ν. 3849/2010, που ψηφίστηκε τον Μάιο του 2010, προβλέφθηκε επίσης ευθέως (με προσθήκη τελευταίου εδαφίου στο άρθρο 35 ΚΠΔ) ότι για τα εγκλήματα διαφθοράς που τελούνται από υπαλλήλους, η διεξαγωγή της ανάκρισης και η εισαγωγή στο ακροατήριο γίνεται κατ' απόλυτη προτεραιότητα. Ούτε αυτή, όμως, η διάταξη έχει αποδώσει μέχρι στιγμής τα αναμενόμενα.

6. Οι παραπάνω παρατηρήσεις καταδεικνύουν ότι χρειάζεται πλέον να οριστεί στο νόμο, με απολύτως σαφή

τρόπο, ποιες υποθέσεις δικάζονται κατά προτεραιότητα και ποιο ακριβώς είναι το περιεχόμενο της κατά προτεραιότητα εκδίκασής τους. Αυτόν το σκοπό υπηρετεί το παρόν σχέδιο νόμου, δημιουργώντας ποινικές δίκες «εξπρές» για συγκεκριμένες, εξαιρετικής σημασίας υποθέσεις.

7. Ειδικότερα, στο νομοσχέδιο ορίζεται ότι:

Α. Στις ρυθμίσεις του σχεδίου νόμου εντάσσονται εγκλήματα κακουρηματικού και μόνο χαρακτήρα, επειδή κρίθηκε ότι η ένταξη και των πλημμελημάτων σε αυτές θα αναιρούσε το σκοπό τους, ο οποίος είναι η ταχύτατη, και για ολίγα μόνο εξαιρετικής σημασίας κακουργήματα, περαίωση της ποινικής διαδικασίας.

Β. Στην ειδική διαδικασία υπάγονται: (α) Όλα τα κακουργήματα τα οποία δεν υπάγονται στις ρυθμίσεις της παραγράφου 1 του άρθρου 86 του Συντάγματος και διαπράττουν υπουργοί ή υφυπουργοί κατά τη διάρκεια της θητείας τους, ακόμη και αν οι υπαίτιοι έχουν παύσει να φέρουν την ιδιότητα αυτή, εφόσον, όμως, τα κακουργήματα αυτά υπάγονται στην καθύλην αρμοδιότητα του Τριμελούς Εφετείου. Συνεπώς υπάγονται στις ρυθμίσεις του νόμου κακουργήματα (αρμοδιότητας τριμελούς εφετείου) τα οποία διαπράττουν υπουργοί ή υφυπουργοί επωφελούμενοι από την ιδιότητά τους, δηλαδή εκείνα που τους δίνεται η ευκαιρία να τελέσουν «εξαιτίας της ιδιότητάς των και των πλεονεκτημάτων που αυτή τους προσφέρει» [Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου, ΠοινΔικ 2011, 496 επ., ιδίως σελ. 498]. Ακόμη, θα μπορούσαν να ενταχθούν στις νέες ρυθμίσεις κακουργήματα (αρμοδιότητας τριμελούς εφετείου) που σχετίζονται απλώς με την εκτέλεση των υπουργικών καθηκόντων, είτε τελούνται «ενόψει» ή «εξαιτίας» της εκτέλεσης αυτών, δεν τελούνται όμως «κατά την άσκηση» των υπουργικών καθηκόντων [όπως απαιτεί το άρθρο 86 παρ. 1 Σ.], δηλαδή δεν πρόκειται για «πράξεις άσκησης πολιτικής, ή, με διαφορετική διατύπωση, πράξεις άσκησης της δημόσιας εξουσίας που το Σύνταγμα παραχωρεί σε ορισμένα πρόσωπα για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα» [βλ. Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου, ό.π.]. Με βάση το κριτήριο ότι στις διατάξεις του νόμου αυτού υπάγονται κακουργήματα τα οποία ανήκουν στην καθ' ύλην αρμοδιότητα του τριμελούς εφετείου, παρέπεται ότι δεν υπάγονται στις ρυθμίσεις του νόμου κακουργήματα όπως η ανθρωποκτονία εκ προθέσεως, ο βιασμός κλπ. εγκλήματα τα οποία υπάγονται στην καθύλην αρμοδιότητα του Μεικτού Ορκωτού Δικαστηρίου (ΜΟΔ).

(β) Όλα τα κακουργήματα τα οποία διαπράττουν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους ή επωφελούμενοι από την ιδιότητά τους, γενικοί και ειδικοί γραμματείς Υπουργείων, διοικητές, υποδιοικητές ή πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων ή διευθύνοντες ή εντεταλμένοι σύμβουλοι νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, δημοσίων επιχειρήσεων, δημοσίων οργανισμών και νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το κράτος, καθώς και αιρετά μονοπρόσωπα όργανα των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, εφόσον τα κακουργήματα αυτά υπάγονται στην καθύλην αρμοδιότητα του τριμελούς εφετείου. Πρέπει να παρατηρηθεί ότι η έννοια του όρου «κατά την άσκηση των καθηκόντων τους ή επωφελούμενοι από την ιδιότητά τους» είναι επαρκώς οριοθετημένη τόσο νομολογιακά όσο και στη θεωρία, αφού έχει μια ιστορική διαδρομή 60 και πλέον ετών, ως απαντώσα από το έτος 1950 στο άρθρο 262 ΠΚ, το οποίο ορίζει (ως είχε στην αρχική του μορφή, πριν δηλαδή τη μεταγλώττισή του): «Εάν υπάλληλος κατα-

στή, εν τη ασκήσει της υπηρεσίας του ή επωφελούμενος της ιδιότητός του, εκ προθέσεως υπαίτιος κακουργήματος [...]». Συνεπώς, στο πεδίο εφαρμογής της διάταξης περιλαμβάνονται τα εγκλήματα εκείνα που διαπράττει ο υπάλληλος κατά την άσκηση της ανατεθείσας σε αυτόν από το νόμο ή την αρμόδια αρχή υπηρεσίας, καθ' ον δηλαδή χρόνο ασκεί τα καθήκοντά του και στο πλαίσιο των υπηρεσιακών καθηκόντων του καθώς και αυτά που τελούνται «δια καταχρήσεως μεν της ιδιότητός του, ασχέτως όμως προς την υπηρεσίαν του» [Α. Μπουρόπουλος, Ερμηνεία του Ποινικού Κώδικος, κατ' άρθρον, έκδ. 1960, τόμ. Β', υπ' άρθρο 262, σελ. 393]. [Βλ. και Ν. Μπιτζιλέκη, Τα υπηρεσιακά εγκλήματα, εκδόσεις Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη, 1993, σελ. 96 επ., ο οποίος αναφέρει (σελ. 99) ότι «Επωφελούμενος της υπηρεσίας» σημαίνει ότι χωρίς τη συγκεκριμένη υπηρεσιακή δράση ο υπάλληλος δεν θα τελούσε ή θα τελούσε με ιδιαίτερη δυσκολία την εγκληματική πράξη, την εκμετάλλευση δηλαδή των ευκαιριών που του προσφέρει η υπαλληλική του θέση»].

(γ) Κακουργήματα ιδιαίτερα μεγάλου κοινωνικού ενδιαφέροντος ή μείζονος δημοσίου συμφέροντος. Ως τέτοιες πράξεις, της πρώτης κατηγορίας, μπορούν να νοηθούν λ.χ. οι κακουργηματικές πράξεις με μεγάλο αριθμό θυμάτων που συνταράσσουν την κοινωνική ζωή της χώρας, ενώ στη δεύτερη κατηγορία θα ενέτασσε κανείς μια μεγάλων διαστάσεων κατάχρηση χρημάτων δημόσιου οργανισμού. Ο χαρακτηρισμός της υπόθεσης ως ιδιαίτερα μεγάλου κοινωνικού ενδιαφέροντος ή μείζονος δημοσίου συμφέροντος γίνεται με πράξη από τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου. Οι υποθέσεις αυτές υπάγονται στην παρούσα ειδική διαδικασία εφόσον υπάγονται στην καθύλην αρμοδιότητα του τριμελούς εφετείου. Έτσι, δεν θα εκδικαστούν, με την προκειμένη διαδικασία, αξιόποινες πράξεις που υπάγονται στην αρμοδιότητα των μικτών ορκωτών δικαστηρίων, έστω και αν πρόκειται για κακουργήματα ιδιαίτερα μεγάλου κοινωνικού ενδιαφέροντος ή μείζονος δημοσίου συμφέροντος.

Γ. Στις πιο πάνω υποθέσεις δεν διατάσσεται προανάκριση, αλλά ασκείται ποινική δίωξη αμέσως με παραγγελία για ανάκριση. Αν κριθεί από τον αρμόδιο εισαγγελέα μπορεί να διαταχθεί και προκαταρκτική εξέταση, η οποία διενεργείται αποκλειστικά και αυτοπρόσωπα από εισαγγελέα πρωτοδικών και ολοκληρώνεται μέσα σε προθεσμία δύο μηνών. Η αναφορά στο άρθρο 2 παρ. 1 του σχεδίου νόμου του άρθρου 43 ΚΠΔ, έχει την έννοια ότι ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών έχει τα οριζόμενα απ' αυτήν δικαιώματα, αρχειοθέτησης δηλαδή της μήνυσης ή αναφοράς αν διαπιστώσει το νόμω αστήρικτον ή ουσία αβάσιμον αυτής (Οίκοθεν εννοείται ότι επί εγκλήσεως εφαρμόζεται το άρθρο 47 ΚΠΔ). Η διατασσόμενη ανάκριση διενεργείται κατ' απόλυτη προτεραιότητα, από πρόεδρο πρωτοδικών και πρέπει να έχει ολοκληρωθεί μέσα σε προθεσμία τεσσάρων μηνών. Το αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο, όμως, μπορεί με βούλευμα ειδικά αιτιολογημένο να παρατείνει την προθεσμία ολοκλήρωσης της ανάκρισης εφάπαξ μέχρι δύο (2) το πολύ μήνες αν υπάρχουν σοβαροί λόγοι, όπως αν εκκρεμεί αίτημα δικαστικής συνδρομής ή απαντήσεις για την κίνηση των λογαριασμών των ερευνώμενων προσώπων ή σε παρόμοιες περιπτώσεις.

Σε δυσχερείς υποθέσεις προβλέπεται να ορισθούν επιπλέον μέχρι δύο ανακριτές- πρόεδροι πρωτοδικών και μέχρι ένας εισαγγελέας. Οι ανωτέρω δικαστικοί λειτουργοί απαλλάσσονται όλων των άλλων καθηκόντων τους, προκειμένου απερίσπαστοι να αφιερωθούν στην ανακριτική διαδικασία.

Δ. Προβλέπεται, όπως οι εισαγγελείς και ανακριτές υποστηρίζονται στο έργο τους από αριθμό γραμματέων και ειδικών επιστημόνων ή πραγματογνωμόνων που κρίνεται αναγκαίος για την ολοκλήρωση της ανακριτικής διαδικασίας μέσα στον προβλεπόμενο γι' αυτήν χρόνο. Τους γραμματείς ορίζει το όργανο που διευθύνει το δικαστήριο, και τους ειδικούς επιστήμονες ο εισαγγελέας εφετών, που έχει την ανώτατη διεύθυνση της ανάκρισης, με πράξη του μεταξύ αυτών που υπηρετούν στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, ενώ ο ορισμός των πραγματογνωμόνων γίνεται από τον ανακριτή σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 183 επ. ΚΠΔ. Ακόμη, ο ανακριτής και ο εισαγγελέας βοηθούνται από την Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και τον Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος (άρθρο 17 Α του ν. 2523/1997, όπως προστέθηκε με το άρθρο 2 του ν. 3943/2011). Την ίδια υποχρέωση για συνδρομή έχει και κάθε δημόσιος λειτουργός ή υπάλληλος, καθώς και όλοι οι δημόσιοι οργανισμοί και αρχές.

Ε. Ο ανακριτής και ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών μπορούν να διατάξουν με αιτιολογημένη διάταξη τους την άρση του φορολογικού, τραπεζικού και χρηματιστηριακού απορρήτου. Η διάταξη πρέπει να αναφέρει το πρόσωπο που έχει σχέση με την ερευνώμενη υπόθεση και να περιέχει το ακριβές χρονικό διάστημα για το οποίο ισχύει η άρση, που δεν μπορεί να υπερβαίνει τον ένα μήνα. Όταν κρίνεται, όμως, ότι η άρση πρέπει να διαρκέσει πέραν αυτού του χρονικού διαστήματος, ο ανακριτής ή ο εισαγγελέας υποχρεούνται να εισαγάγουν το ζήτημα στο οικείο δικαστικό συμβούλιο, διαφορετικά η ισχύς της διάταξης παύει αυτοδικαίως με τη λήξη του μήνα. Ακόμη, εισάγεται ρύθμιση, ακριβώς ταυτόσημη με αυτήν του άρθρου 48 του ν. 3691/2008, όπως τροποποιήθηκε με το ν. 3932/2011, με την οποία ο ανακριτής, με σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα, μπορεί να απαγορεύσει την κίνηση κάθε είδους λογαριασμών, τίτλων ή χρηματοπιστωτικών προϊόντων που τηρούνται σε πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικό οργανισμό, καθώς και το άνοιγμα των θυρίδων θησαυροφυλακίου του κατηγορουμένου, έστω και κοινών οποιουδήποτε είδους με άλλο πρόσωπο, όταν υπάρχουν βάσιμες υπόνοιες ότι οι λογαριασμοί, οι τίτλοι, τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα ή οι θυρίδες περιέχουν χρήματα ή πράγματα που προέρχονται από την τέλεση του εγκλήματος.

ΣΤ. Λαμβάνεται πρόνοια, η υπόθεση να χωρίζεται αν τούτο επιβάλλεται από ιδιαίτερους λόγους που αφορούν την ασφαλέστερη διάγνωση της αλήθειας ή την ταχύτερη εκδίκαση της υπόθεσης. Έτσι κρίνεται, ότι είναι σωστό όσες πτυχές των υποθέσεων αυτών έχουν ωριμάσει, ως προς τα πρόσωπα και τις κατηγορίες, πρέπει να χωρίζονται από την υπόλοιπη δικογραφία και να παραπέμπονται προς εκδίκαση κατ' απόλυτη προτεραιότητα.

Ζ. Η περάτωση της ανάκρισης για τα εν λόγω εγκλήματα κηρύσσεται από το συμβούλιο εφετών με βούλευμα. Ο τρόπος αυτός περάτωσης της ανάκρισης προτιμήθηκε από εκείνον της δι' απευθείας κλήσεως στο ακροατήριο με κλητήριο θέσπισμα του εισαγγελέα εφετών, με σύμφωνη γνώμη του προέδρου εφετών. Και τούτο για δύο (2) λόγους: πρώτον, γιατί η συζήτηση της υπόθεσης στο συμβούλιο των εφετών και η έκδοση του βουλεύματος συμβάλει κατά πολύ στην ορθή διάγνωση και κρίση της υπόθεσης στο ακροατήριο και δεύτερον, η μεσολάβηση ενός δικαστικού σχηματισμού, όπως αυτού του συμβουλίου των εφετών, στην ουσιαστική περάτωση της ανάκρισης παρέχει τα εχέγγυα της ενδελεχούς εκτίμησης του αποδεικτικού υλικού και προλαμβάνει την ε-

σπευσμένη εισαγωγή ανυποστάτων κατηγοριών στο ακροατήριο [έτσι η Αιτιολογική Σχέση ΚΠΔ].

Η. Ως καθ' ύλη αρμόδιο για την εκδίκαση των πιο πάνω εγκλημάτων δικαστήριο ορίζεται το τριμελές εφετείο κακουργημάτων. Σε αυτό όμως ορίζεται δικάσιμος κατ' απόλυτη προτεραιότητα, εντός δύο μηνών από την ολοκλήρωση της προδικασίας και τη διαβίβαση των εγγράφων της δικογραφίας στον αρμόδιο εισαγγελέα.

Θ. Προκειμένου να επιτευχθεί η γρήγορη εκδίκαση της υπόθεσης, ορίζεται ότι δεν επιτρέπεται η χορήγηση αναβολής. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις απόλυτης ανάγκης επιτρέπεται μόνο διακοπή της δίκης. Και τούτο για δεκαπέντε το πολύ ημέρες. Αν όμως μετά τη διακοπή διαπιστωθεί ότι καθίσταται ανέφικτη η συνέχιση της δίκης αναβάλλεται και η επανάληψή της γίνεται σε σύντομη δικάσιμο εντός δύο μηνών, κατά την οποία προεδρεύει ο ίδιος δικαστής που είχε αρχικά κληρωθεί ή ορισθεί.

Ι. Προβλέπεται το ένδικο μέσο της έφεσης κατά των εκδιδόμενων αποφάσεων του τριμελούς εφετείου κακουργημάτων και η υπόθεση εισάγεται κατ' απόλυτη προτεραιότητα στο αρμόδιο δευτεροβάθμιο δικαστήριο, και προσδιορίζεται εντός δύο μηνών από τη διαβίβαση των εγγράφων της δικογραφίας στον αρμόδιο εισαγγελέα.

ΙΑ. Η προτεινόμενη με το παρόν σχέδιο νόμου ποινική διαδικασία είναι ανεξάρτητη και έχει αυτοτέλεια από την διαδικασία που γίνεται ενώπιον της Βουλής σύμφωνα με το άρθρο 86 του Συντάγματος. Οι διατάξεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται αναλόγως και στην περίπτωση που ενεργοποιείται το άρθρο 29 ΚΠΔ.

ΙΒ. Με τις τελικές και μεταβατικές διατάξεις ορίζεται πρώτον, ότι για όσα θέματα δεν ρυθμίζονται διαφορετικά στο νόμο εφαρμόζονται οι διατάξεις του Ποινικού Κώδικα και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και δεύτερον, επαναλαμβάνεται η γενικώς παραδεδεγμένη αρχή ως προς τα χρονικά όρια της ισχύος των δικονομικών νόμων, ότι δηλαδή η διαδικασία χωρεί σύμφωνα με το νόμο που ισχύει καθ' όν χρόνο επιχειρείται η διαδικαστική πράξη και έτσι το κατά την έναρξη της ισχύος του νόμου «ατέλεστον μέρος της ποινικής διαδικασίας συνεχίζεται συμφώνως προς τας διατάξεις αυτού» [: Α. Μπουρόπουλος, Ερμηνεία του Κώδικος Ποινικής Δικονομίας, κατ' άρθρον, έκδ. 2η, 1957, τόμ. Β', υπ' άρθρο 596, σελ. 417-418].

Αθήνα, 25 Αυγούστου 2011

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Ευάγ. Βενιζέλος

Χ. Καστανίδης

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ,
ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Μ. Παπαϊωάννου

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

Εκδίκαση πράξεων διαφθοράς Πολιτικών και Κρατικών Αξιωματούχων, υποθέσεων μεγάλου κοινωνικού ενδιαφέροντος και μείζονος Δημοσίου Συμφέροντος

Άρθρο 1

Πεδίο εφαρμογής του νόμου

Οι διατάξεις του νόμου αυτού εφαρμόζονται για:

α) κακουργήματα τα οποία δεν υπάγονται στις ρυθμίσεις της παραγράφου 1 του άρθρου 86 του Συντάγματος και διαπράττουν υπουργοί ή υφυπουργοί κατά τη διάρκεια της θητείας τους, ακόμη και αν οι υπαίτιοι έχουν παύσει να φέρουν την ιδιότητα αυτή, εφόσον αυτά υπάγονται στην καθύλην αρμοδιότητα του τριμελούς εφετείου,

β) κακουργήματα τα οποία διαπράττουν, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους ή επωφελούμενοι από την ιδιότητά τους, γενικοί και ειδικοί γραμματείς Υπουργείων, διοικητές, υποδιοικητές ή πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων ή διευθύνοντες ή εντεταλμένοι σύμβουλοι νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, δημοσίων επιχειρήσεων, δημοσίων οργανισμών και νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το κράτος, καθώς και αιρετά μονοπρόσωπα όργανα των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, εφόσον αυτά υπάγονται στην καθύλην αρμοδιότητα του τριμελούς εφετείου και

γ) κακουργήματα ιδιαίτερα μεγάλου κοινωνικού ενδιαφέροντος ή μείζονος δημοσίου συμφέροντος, εφόσον υπάγονται στην καθύλην αρμοδιότητα του τριμελούς εφετείου. Ο χαρακτηρισμός της υπόθεσης ως ιδιαίτερα μεγάλου κοινωνικού ενδιαφέροντος ή μείζονος δημοσίου συμφέροντος γίνεται με πράξη από τον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου.

Άρθρο 2

Ποινική δίωξη - Ανάκριση

1. Ο εισαγγελέας όταν λάβει τη μήνυση, την έγκληση ή την αναφορά, για την τέλεση πράξης του προηγούμενου άρθρου, ενεργεί σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 43 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και ασκεί την ποινική δίωξη παραγγέλλοντας ανάκριση. Μπορεί να διαταχθεί και προκαταρκτική εξέταση, η οποία διενεργείται αποκλειστικά από εισαγγελέα πρωτοδικών και ολοκληρώνεται μέσα σε προθεσμία δύο μηνών.

2. Η ανάκριση ενεργείται από πρόεδρο πρωτοδικών, ο οποίος ορίζεται ειδικά γι' αυτή, από το όργανο που διευθύνει το δικαστήριο. Σε δυσχερείς υποθέσεις, μπορεί να ορισθούν επιπλέον μέχρι δύο ανακριτές-πρόεδροι πρωτοδικών και μέχρι ένας εισαγγελέας πρωτοδικών. Η ανάκριση διενεργείται κατ' απόλυτη προτεραιότητα και ολοκληρώνεται μέσα σε προθεσμία τεσσάρων μηνών. Το αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο μπορεί με βούλευμα ειδικά αιτιολογημένο να παρατείνει την προθεσμία ολοκλήρωσης της ανάκρισης εφάπαξ μέχρι δύο (2) το πολύ μήνες αν συντρέχουν σοβαροί λόγοι. Το ίδιο συμβούλιο διατάσσει το χωρισμό της ανάκρισης για πράξεις και πρόσωπα, όταν τούτο επιβάλλεται από ιδιαίτερους λόγους που αφορούν την ασφαλέστερη διάγνωση της αλήθειας ή την ταχύτερη εκδίκαση της υπόθεσης.

3. Οι δικαστικοί λειτουργοί των προηγούμενων παρα-

γράφων απαλλάσσονται όλων των άλλων καθηκόντων τους και υποστηρίζονται στο έργο τους από αριθμό γραμματέων και ειδικών επιστημόνων ή πραγματογνωμόνων που κρίνεται αναγκαίος για την ολοκλήρωση της ανακριτικής διαδικασίας μέσα στον προβλεπόμενο γι' αυτήν χρόνο. Τους γραμματείς ορίζει το όργανο που διευθύνει το δικαστήριο και τους ειδικούς επιστήμονες ο εισαγγελέας εφετών που έχει την ανώτατη διεύθυνση της ανάκρισης με πράξη του, μεταξύ αυτών που υπηρετούν στον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Ο ορισμός των πραγματογνωμόνων γίνεται από τον ανακριτή σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 183 και επόμενων του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

4. Η Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και ο Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος (άρθρο 17 Α του ν. 2523/1997, [Α' 179] όπως προστέθηκε με το άρθρο 2 του ν. 3943/2011 [Α' 66]) παρέχουν στους ως άνω δικαστικούς λειτουργούς κάθε στοιχείο που τους ζητείται και κάθε άλλη συνδρομή. Την ίδια υποχρέωση έχει και κάθε δημόσιος λειτουργός ή υπάλληλος, καθώς και όλοι οι δημόσιοι οργανισμοί και αρχές.

5. Ο ανακριτής και ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών μπορούν να διατάξουν με αιτιολογημένη διάταξη τους την άρση του φορολογικού, τραπεζικού και χρηματιστηριακού απορρήτου. Η διάταξη πρέπει να αναφέρει το πρόσωπο που έχει σχέση με την ερευνώμενη υπόθεση και να περιέχει το ακριβές χρονικό διάστημα για το οποίο ισχύει η άρση, που δεν μπορεί να υπερβαίνει τον ένα μήνα. Όταν κρίνεται ότι η άρση πρέπει να διαρκέσει περισσότερο, ο ανακριτής ή ο εισαγγελέας υποχρεούνται να εισαγάγουν το ζήτημα στο οικείο δικαστικό συμβούλιο, διαφορετικά η ισχύς της διάταξης παύει αυτοδικαίως με τη λήξη του μήνα.

6. Ο ανακριτής, με σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα, μπορεί να απαγορεύσει την κίνηση κάθε είδους λογαριασμών, τίτλων ή χρηματοπιστωτικών προϊόντων που τηρούνται σε πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικό οργανισμό, καθώς και το άνοιγμα των θυρίδων θησαυροφυλακίου του κατηγορουμένου, έστω και κοινών οποιουδήποτε είδους με άλλο πρόσωπο, όταν υπάρχουν βάσιμες υπόνοιες ότι οι λογαριασμοί, οι τίτλοι, τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα ή οι θυρίδες περιέχουν χρήματα ή πράγματα που προέρχονται από την τέλεση του ερευνώμενου εγκλήματος. Με την ίδια διάταξη είναι δυνατό να εξαιρούνται λογαριασμοί και ποσά τα οποία είναι αναγκαία για την κάλυψη των γενικότερων δαπανών διαβίωσης του κατηγορουμένου και της οικογένειάς του, των εξόδων για τη νομική του υποστήριξη και των βασικών εξόδων για τη διατήρηση των δεσμευμένων ως άνω στοιχείων. Η διάταξη του ανακριτή επέχει θέση έκθεσης κατάσχεσης και επιδίδεται στον κατηγορούμενο και στο διευθυντικό στέλεχος του πιστωτικού ιδρύματος ή του χρηματοπιστωτικού οργανισμού. Σε περίπτωση κοινών λογαριασμών, τίτλων, χρηματοπιστωτικών προϊόντων ή κοινής θυρίδας η διάταξη επιδίδεται και στον τρίτο. Η απαγόρευση ισχύει από τη χρονική στιγμή της επίδοσης της διάταξης του ανακριτή στο πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικό οργανισμό. Από τότε απαγορεύεται το άνοιγμα της θυρίδας και είναι άκυρη έναντι του Δημοσίου εκταμίευση χρημάτων από το λογαριασμό ή εκποίηση τίτλων ή χρηματοπιστωτικών προϊόντων. Ο κατηγορούμενος και ο τρίτος δικαιούνται να ζητήσουν την άρση της διάταξης του ανακριτή, με αίτηση που απευθύνεται προς

το δικαστικό συμβούλιο και κατατίθεται στον ανακριτή ή τον εισαγγελέα, μέσα σε δέκα ημέρες από την επίδοση σε αυτόν της διάταξης. Στη σύνθεση του συμβουλίου, που κρίνει την αίτηση, δεν μετέχει ο ανακριτής. Η υποβολή της αίτησης και η προθεσμία της δεν αναστέλλουν την εκτέλεση της διάταξης. Η διάταξη ανακαλείται αν προκύψουν νέα στοιχεία.

Άρθρο 3

Περάτωση της ανάκρισης

Στα εγκλήματα που προβλέπονται στο άρθρο 1, η περάτωση της κύριας ανάκρισης κηρύσσεται από το συμβούλιο των εφετών με βούλευμα. Για το σκοπό αυτό η δικογραφία διαβιβάζεται αμέσως μετά την τελευταία ανακριτική πράξη στον εισαγγελέα εφετών, ο οποίος, μέσα σε προθεσμία ενός μήνα, την εισάγει με πρότασή του στο συμβούλιο εφετών, το οποίο, μέσα σε προθεσμία ενός μήνα, αποφαινεται αμετακλήτως, είτε να μη γίνει κατηγορία είτε εκδίδοντας παραπεμπτικό βούλευμα, ακόμη και για τα συναφή πλημμελήματα ή κακουργήματα, ανεξαρτήτως της βαρύτητας των τελευταίων ή εάν για αυτά προβλέπεται διαφορετικός τρόπος περάτωσης της ανάκρισης, και όταν από την έρευνα της ουσίας της υπόθεσης κρίνει ότι δεν θεμελιώνεται προβλεπόμενο από το άρθρο 1 έγκλημα.

Άρθρο 4

Αρμόδιο δικαστήριο

Αρμόδιο δικαστήριο για την εκδίκαση των πράξεων του άρθρου 1 είναι το τριμελές εφετείο.

Άρθρο 5

Διαδικασία

1. Κατά την εκδίκαση των υποθέσεων του άρθρου 1 δεν επιτρέπεται η χορήγηση αναβολής.

2. Σε όλως εξαιρετικές περιπτώσεις, το δικαστήριο μπορεί να διατάξει τη διακοπή της δίκης για δεκαπέντε το πολύ ημέρες. Αν μετά τη διακοπή, δεν μπορεί να συνεχισθεί η δίκη για οποιοδήποτε λόγο, αναβάλλεται και προσδιορίζεται σε ημέρα που δεν απέχει περισσότερο από δύο μήνες, σε αυτήν προεδρεύει δε ο ίδιος δικαστής που είχε αρχικά κληρωθεί ή ορισθεί.

3. Στις άνω υποθέσεις ο ορισμός δικασίμου από τον αρμόδιο εισαγγελέα γίνεται υποχρεωτικά κατ' απόλυτη προτεραιότητα, σε ημέρα που δεν απέχει περισσότερο από δύο μήνες από την διαβίβαση σε αυτόν των εγγράφων. Εφόσον ασκηθεί έφεση, η υπόθεση εισάγεται κατ' απόλυτη προτεραιότητα στο αρμόδιο δευτεροβάθμιο δικαστήριο και ορίζεται δικάσιμος από τον αρμόδιο εισαγγελέα σε ημέρα που δεν απέχει περισσότερο από δύο μήνες από την διαβίβαση σε αυτόν των εγγράφων.

Άρθρο 6

Αυτοτέλεια διαδικασίας

1. Η ενώπιον της Βουλής σύμφωνα με το άρθρο 86 του Συντάγματος διαδικασία δεν εμποδίζει την άσκηση ποινικής δίωξης, την πρόοδο της ανάκρισης, της διαδικασίας στο ακροατήριο και της έκδοσης απόφασης σύμφωνα με τον παρόντα νόμο.

2. Οι διατάξεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται α-

ναλόγως και στην περίπτωση του άρθρου 29 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

Άρθρο 7 Τελικές διατάξεις

Για όσα θέματα δεν ρυθμίζονται διαφορετικά στο νόμο αυτόν εφαρμόζονται οι διατάξεις του Ποινικού Κώδικα και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

Άρθρο 8 Μεταβατικές διατάξεις

Υποθέσεις του άρθρου 1 που εκκρεμούν σε οποιοδήποτε στάδιο της ποινικής διαδικασίας και σε οποιοδήποτε βαθμό συνεχίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου.

Άρθρο 9 Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 25 Αυγούστου 2011

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ	ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Ευάγ. Βενιζέλος	Χ. Καστανίδης

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ,
ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Μ. Παπαϊωάννου

Αριθμ. 146/15/ 2011

ΕΚΘΕΣΗ
Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους
(*άρθρου 75 παρ. 1 του Συντάγματος*)

στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων «Εκδίκαση πράξεων διαφθοράς πολιτικών και κρατικών αξιωματούχων, υποθέσεων μεγάλου κοινωνικού ενδιαφέροντος και μείζονος δημοσίου συμφέροντος»

Α. Με τις διατάξεις του υπόψη νομοσχεδίου ρυθμίζονται θέματα σχετικά με την επιτάχυνση της διαδικασίας εκδίκασης των υποθέσεων, που αναφέρονται σε πράξεις διαφθοράς διαφόρων πολιτικών προσώπων και κρατικών αξιωματούχων. Ειδικότερα, προβλέπονται, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:

1. Προσδιορίζεται το πεδίο εφαρμογής του υπό ψήφιση νόμου και συγκεκριμένα ορίζεται ότι, οι προτεινόμε-

νες ρυθμίσεις εφαρμόζονται σε: α. κακουργήματα, που διαπράττονται από: i. υπουργούς ή υφυπουργούς, κατά τη διάρκεια της θητείας τους, πέραν εκείνων που υπάγονται στην αρμοδιότητα της Βουλής, κατά άρθρο 86 του Συντάγματος, ii. γενικούς και ειδικούς γραμματείς Υπουργείων, διοικητές, υποδιοικητές ή προέδρους διοικητικών συμβουλίων ή διευθύνοντες ή εντεταλμένοι σύμβουλοι νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, δημοσίων επιχειρήσεων, δημοσίων οργανισμών και νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το κράτος, καθώς και αιρετά μονοπρόσωπα όργανα των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους ή επωφελούμενοι από την ιδιότητά τους και β. κακουργήματα ιδιαίτερα μεγάλου κοινωνικού ενδιαφέροντος ή μείζονος δημοσίου συμφέροντος, ο χαρακτηρισμός των οποίων γίνεται με πράξη από τον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου.

(*άρθρο 1*)

2.α. Καθορίζεται η διαδικασία άσκησης της ποινικής δίωξης για τις εν λόγω υποθέσεις, για τις οποίες η ανάκριση που παραγγέλλεται από τον αρμόδιο εισαγγελέα διενεργείται κατ' απόλυτη προτεραιότητα και ολοκληρώνεται εντός της οριζόμενης προθεσμίας, η οποία μπορεί να παραταθεί, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα.

β. Προβλέπεται ότι, οι αρμόδιοι δικαστικοί λειτουργοί απαλλάσσονται όλων των άλλων καθηκόντων τους και υποστηρίζονται στο έργο τους από τον αναγκαίο, για την ολοκλήρωση της ανακριτικής διαδικασίας μέσα στον προβλεπόμενο χρόνο, αριθμό γραμματέων και ειδικών επιστημόνων ή πραγματογνωμόνων.

- Θεσπίζεται η υποχρέωση για την παροχή συνδρομής στους προαναφερόμενους δικαστικούς λειτουργούς, από την Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και τον Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος, καθώς και από κάθε δημόσιο λειτουργό ή υπάλληλο, και από όλους τους δημόσιους οργανισμούς και αρχές.

γ. Παρέχεται η δυνατότητα, στον ανακριτή και τον εισαγγελέα πλημμελειοδικών, να διατάξουν την άρση του φορολογικού, τραπεζικού και χρηματοπιστηριακού απορρήτου, κατά την οριζόμενη διαδικασία.

δ. Περαιτέρω, ο ανακριτής, με σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα, έχει τη δυνατότητα να απαγορεύσει την κίνηση κάθε είδους λογαριασμών, τίτλων ή χρηματοπιστωτικών προϊόντων που τηρούνται σε πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικό οργανισμό, καθώς και το άνοιγμα των θυρίδων θησαυροφυλακίου του κατηγορουμένου, έστω και κοινών οποιοδήποτε είδους με άλλο πρόσωπο, όταν υπάρχουν βάσιμες υπόνοιες ότι οι λογαριασμοί, οι τίτλοι, τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα ή οι θυρίδες περιέχουν χρήματα ή πράγματα που προέρχονται από την τέλεση του ερευνώμενου εγκλήματος, με τις οριζόμενες εξαιρέσεις.

- Ο κατηγορούμενος και ο τρίτος έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν την άρση της διάταξης του ανακριτή, η οποία επέχει θέση έκθεσης κατάσχεσης, σύμφωνα με τα οριζόμενα.
(*άρθρο 2*)

3.α. Προβλέπεται ότι, η περάτωση της κύριας ανάκρισης για τα προαναφερόμενα εγκλήματα κηρύσσεται από το συμβούλιο των εφετών με βούλευμα, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα.

β. Ορίζεται το τριμελές εφετείο, ως αρμόδιο δικαστήριο για την εκδίκαση των εν λόγω πράξεων.

(*άρθρα 3 και 4*)

α. Καθορίζεται η σχετική διαδικασία εκδίκασης των εν λόγω υποθέσεων, κατά τη διάρκεια της οποίας δεν επιτρέπεται η χορήγηση αναβολής, εκτός εξαιρετικών περιπτώσεων.

β. Ο ορισμός δικασίμου για τις υποθέσεις αυτές γίνεται, υποχρεωτικά, κατά απόλυτη προτεραιότητα, εντός της οριζόμενης προθεσμίας.

γ. Στην περίπτωση άσκησης έφεσης, η υπόθεση εισάγεται, επίσης, κατά απόλυτη προτεραιότητα, στο αρμόδιο δευτεροβάθμιο δικαστήριο και ορίζεται δικάσιμος, εντός της τασσόμενης προθεσμίας. *(άρθρο 5)*

Ορίζεται ότι: α. Η κατά τα ανωτέρω άσκηση ποινικής δίωξης, δεν εμποδίζει την προβλεπόμενη από το Σύνταγμα (άρθρο 86) σχετική διαδικασία ενώπιον της Βουλής.

β. Οι διατάξεις του υπό ψήφιση νόμου εφαρμόζονται αναλόγως και στην περίπτωση άσκησης της ποινικής δίωξης με απόφαση του δικαστηρίου εφετών, κατ' εφαρμογή του άρθρου 29 του Συντάγματος. *(άρθρο 6)*

α. Προβλέπεται η εφαρμογή των διατάξεων του Ποινικού Κώδικα και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας για όσα θέματα δεν ρυθμίζονται διαφορετικά με τον υπό ψήφιση νόμο.

β. Περιλαμβάνονται μεταβατικής ισχύος ρυθμίσεις, αναφορικά με τις εκκρεμείς σχετικές υποθέσεις, για τις οποίες θα έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του υπό ψήφιση νόμου. *(άρθρα 7 και 8)*

Β. Από τις προτεινόμενες διατάξεις δεν προκαλείται επιβάρυνση του Κρατικού Προϋπολογισμού.

Αθήνα 31 Αυγούστου 2011

Ο Γενικός Διευθυντής

Βασίλειος Κατριβέσης

ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ ΡΥΘΜΙΣΕΩΝ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ: ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΥΠΗΡΕΣΙΑ: ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΘΕΣΗ/ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: ΑΝΤΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑΣ ΕΦΕΤΩΝ, ΕΙΔ. ΣΥΝΕΡΓ. ΥΠΟΥΡΓΟΥ

ΤΗΛΕΦΩΝΟ: 2107488229

E-MAIL: ppanagiotopoulos@justice.gov.gr

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ

«Εκδίκαση πράξεων διαφθοράς πολιτικών και κρατικών αξιωματούχων, υποθέσεων μεγάλου κοινωνικού ενδιαφέροντος και μείζονος δημοσίου συμφέροντος»

ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ**ΣΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΟΥΜΕΝΗΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ:**

Το προκείμενο σχέδιο νόμου αποσκοπεί στην επιτάχυνση της εκδίκασης κακουργημάτων α) πολιτικών και κρατικών αξιωματούχων και β) ιδιαίτερα μεγάλου κοινωνικού ενδιαφέροντος ή μείζονος δημοσίου συμφέροντος.

1. Αναγκαιότητα

1.1. Τα τελευταία χρόνια η πολιτική, κοινωνική και οικονομική ζωή της χώρας μας έχει στιγματιστεί από μεγάλα σκάνδαλα, στα οποία ως πρωταγωνιστές φέρονται πολιτικοί και κρατικοί αξιωματούχοι. Τα σκάνδαλα αυτά έχουν κλονίσει την εμπιστοσύνη των πολιτών στην πολιτική και στους πολιτικούς και έχουν συμβάλει στην επιδείνωση της δημοσιονομικής κρίσης. Κανένα από αυτά δεν έχει ακόμα οριστικώς διαλευκανθεί, μολονότι η αποκάλυψη πολλών ανατρέχει αρκετά χρόνια πριν. Το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έχει υιοθετήσει μια σειρά μέτρων για την επιτάχυνση της απονομής τόσο της ποινικής και πολιτικής όσο και της διοικητικής Δικαιοσύνης. Οι νομοθετικές όμως πρωτοβουλίες που έχουν αναληφθεί και θα συνεχιστούν δεν μπορούν να αποδώσουν άμεσα αποτελέσματα. Υποθέσεις, όμως, όπως όλες οι παραπάνω, δηλαδή πράξεις διαφθοράς πολιτικών και κρατικών αξιωματούχων και υποθέσεις ιδιαίτερης σημασίας και βαρύτητας για τη πολιτική και κοινωνική ζωή της χώρας, δεν θα πρέπει να εκδικάζονται με τους συνήθεις ρυθμούς απονομής της Δικαιοσύνης, ακόμα κι αν αυτοί γίνουν καλύτεροι στο μέλλον. Οι υποθέσεις αυτές πρέπει να εκδικάζονται κατ' απόλυτη προτεραιότητα και μέσα σε πολύ σύντομο χρόνο, ώστε να ενισχυθεί η

εμπιστοσύνη των πολιτών στη δικαιοσύνη και να αποκατασταθεί το κύρος των θεσμών.

1.2. Στόχος του προκειμένου σχεδίου νόμου είναι τόσο η προδικασία, όσο και η επ' ακροατηρίω διαδικασία να ολοκληρώνονται κατ' απόλυτη προτεραιότητα και μέσα σε πολύ σύντομο χρόνο. Ειδικότερα, ορίζονται συγκεκριμένα χρονικά πλαίσια ως εξής:

A) Ο εισαγγελέας παραγγέλλει κατά κανόνα κύρια ανάκριση, η οποία πρέπει να ολοκληρώνεται μέσα σε προθεσμία τεσσάρων μηνών ή κατ' εξαίρεση προκαταρκτική εξέταση, η οποία πρέπει να ολοκληρωθεί εντός δύο μηνών.

B) Μετά το πέρας της ανάκρισης, ο εισαγγελέας εφετών εισάγει τη δικογραφία με πρόταση στο συμβούλιο εντός ενός μήνα.

Γ) Το συμβούλιο αποφαινεται επίσης εντός προθεσμίας ενός μηνός και αμετακλήτως είτε να μη γίνει κατηγορία είτε εκδίδοντας παραπεμπτικό βούλευμα.

Δ) Ο ορισμός δικασίμου γίνεται κατ' απόλυτη προτεραιότητα και εντός δύο το πολύ μηνών από τη διαβίβαση της δικογραφίας από το συμβούλιο εφετών στον εισαγγελέα.

E) Η αναβολή απαγορεύεται. Σε όλως εξαιρετικές περιπτώσεις, το δικαστήριο μπορεί να διατάξει τη διακοπή της δίκης για δεκαπέντε το πολύ ημέρες. Αν μετά τη διακοπή, δεν μπορεί να συνεχισθεί η δίκη για οποιοδήποτε λόγο, αναβάλλεται και προσδιορίζεται σε ημέρα που δεν απέχει περισσότερο από δύο μήνες.

ΣΤ) Επί ασκήσεως εφέσεως η υπόθεση εισάγεται κατ' απόλυτη προτεραιότητα στο αρμόδιο δευτεροβάθμιο δικαστήριο και ορίζεται δικάσιμος από τον αρμόδιο εισαγγελέα σε ημέρα που δεν απέχει περισσότερο από δύο μήνες από την διαβίβαση σε αυτόν των εγγράφων.

Περαιτέρω, για την έγκαιρη και αποτελεσματική ολοκλήρωση της προδικασίας, προβλέπονται τα ακόλουθα:

A) Παρέχεται η δυνατότητα να ορίζονται μέχρι τρεις ανακριτές και μέχρι δύο εισαγγελείς ανά υπόθεση.

B) Οι επιλαμβανόμενοι δικαστικοί λειτουργοί, απαλλάσσονται όλων των άλλων καθηκόντων τους και υποστηρίζονται στο έργο τους από τον αναγκαίο αριθμό γραμματέων και ειδικών επιστημόνων ή πραγματογνωμόνων.

Γ) Η Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και ο Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος όπως και κάθε δημόσιος υπάλληλος ή λειτουργός, κάθε δημόσιος οργανισμός και κάθε δημόσια αρχή παρέχουν κάθε συνδρομή και κάθε στοιχείο που ζητηθεί.

Δ) Με διάταξη του ανακριτή και του εισαγγελέα μπορεί να αρθεί το φορολογικό, τραπεζικό και χρηματιστηριακό απόρρητο, και να απαγορευτεί η κίνηση κάθε είδους λογαριασμών, τίτλων ή χρηματοπιστωτικών προϊόντων που τηρούνται σε πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικό οργανισμό, καθώς και το άνοιγμα των θυρίδων θησαυροφυλακίου του κατηγορουμένου, έστω και κοινών οποιουδήποτε είδους με άλλο πρόσωπο, όταν υπάρχουν βάσιμες υπόνοιες ότι οι λογαριασμοί, οι τίτλοι, τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα ή οι θυρίδες περιέχουν χρήματα ή πράγματα που προέρχονται από την τέλεση του ερευνώμενου εγκλήματος.

1.3. Το προτεινόμενο σχέδιο νόμου αφορά άμεσα τους πολιτικούς και κρατικούς αξιωματούχους που καταλαμβάνονται από τις ρυθμίσεις του (υπουργούς, υφυπουργούς, γενικούς και ειδικούς γραμματείς Υπουργείων, διοικητές, υποδιοικητές ή προέδρους διοικητικών συμβουλίων ή διευθύνοντες ή εντεταλμένους συμβούλους νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, δημοσίων επιχειρήσεων, δημοσίων

οργανισμών και νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το κράτος, καθώς και αιρετά μονοπρόσωπα όργανα των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης.) Δυνητικά καταλαμβάνει επίσης οποιουσδήποτε κατηγορούμενους για κακουργήματα ιδιαίτερα μεγάλου κοινωνικού ενδιαφέροντος ή μείζονος δημοσίου συμφέροντος, και εάν ακόμη δεν φέρουν κάποια από τις παραπάνω ιδιότητες.

Έμμεσα – και εφόσον οι προσπάθειες που καταβάλλονται για την επιτάχυνση της απόδοσης δικαιοσύνης με γενικής φύσεως νόμους, όπως αυτοί που κατωτέρω (παρ. 2) αναφέρονται, δεν αποδώσουν τα αναμενόμενα - αφορά το σύνολο πολιτών που απευθύνονται στη δικαιοσύνη, στο μέτρο που η αποκλειστική και κατά προτεραιότητα ενασχόληση των επιλαμβανόμενων δικαστικών λειτουργών με τις προκείμενες υποθέσεις, ενδέχεται να οδηγήσει στην καθυστέρηση απονομής δικαιοσύνης στις υπόλοιπες υποθέσεις.

2. Καταλληλότητα

2.1. Διαχρονικά έχουν υπάρξει πολλές προσπάθειες επιτάχυνσης εν γένει της απονομής της ποινικής, πολιτικής, και διοικητικής δικαιοσύνης με σειρά νόμων, οι τελευταίοι εκ των οποίων είναι αντίστοιχα οι υπ' αριθ. 3994/2011, 3904/2010 και 3900/2010. Η έως τώρα εμπειρία από την πρακτική εφαρμογή τέτοιων γενικής φύσεως νόμων, ήταν ότι στην καλύτερη περίπτωση ανέστειλαν κάπως το ρυθμό αύξησης της διάρκειας εκδίκασης των υποθέσεων που βαίνει ως επί το πλείστον επιμηκυνόμενη. Ακόμη και εάν οι τελευταίοι νόμοι αποδώσουν περισσότερα αποτελέσματα, αυτό θα συμβεί στην καλύτερη περίπτωση σε βάθος χρόνου και περιορισμένη επιρροή θα έχει στην εκδίκαση των κακουργηματικών πράξεων που καταλαμβάνει το σχέδιο νόμου που ήδη εκκρεμούν.

2.2. Κατά τα λοιπά, στη νομοθεσία μας προβλέπεται ήδη ότι ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου δικαιούται σε υποθέσεις εξαιρετικής φύσης να διατάσσει τη διεξαγωγή της ανάκρισης και την εισαγωγή της υπόθεσης στο ακροατήριο κατ' απόλυτη προτεραιότητα (άρθρο 35 εδ. γ' ΚΠΔ), η διάταξη όμως αυτή δεν έχει μέχρι στιγμής αποδώσει τα αναμενόμενα. Επίσης, προβλέπεται η δυνατότητα του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, σε υποθέσεις εξαιρετικής φύσης, να ζητήσει από τον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου να παραγγείλει τη διενέργεια ανάκρισης και την εισαγωγή της υπόθεσης στο ακροατήριο κατ' απόλυτη προτεραιότητα (άρθρο 30 παρ. 3 ΚΠΔ). Το δικαίωμα αυτό που ασκήθηκε για πρώτη φορά τον Δεκέμβριο του 2010 είχε κάποια αποτελέσματα, χωρίς όμως και πάλι να επιτευχθεί η αναγκαία ταχύτητα για τη διαλεύκανση τόσο σοβαρών υποθέσεων, σε αντίθεση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, στις οποίες η Δικαιοσύνη έχει κινηθεί με πολύ πιο γρήγορους ρυθμούς. Με το άρθρο 16 Ν. 3849/2010, που ψηφίστηκε τον Μάιο του 2010, προβλέφθηκε επίσης ευθέως (με προσθήκη τελευταίου εδαφίου στο άρθρο 35 ΚΠΔ) ότι για τα εγκλήματα διαφθοράς που τελούνται από υπαλλήλους, η διεξαγωγή της ανάκρισης και η εισαγωγή στο ακροατήριο γίνεται κατ' απόλυτη προτεραιότητα. Ούτε αυτή, όμως, η διάταξη έχει αποδώσει μέχρι στιγμής τα αναμενόμενα.

3. Συνέπειες στην Οικονομία

Οι συνέπειες του σχεδίου νόμου στην οικονομία, αν και έμμεσες, θα είναι θετικές, στο μέτρο που η τάχιστα εκδίκαση πράξεων διαφθοράς πολιτικών και κρατικών αξιωματούχων εμπεδώνει κλίμα ασφάλειας στους επενδυτές και στις επιχειρήσεις. Η ενίσχυση της γενικής πρόληψης που επιτυγχάνεται με την επιτάχυνση της εκδίκασης των υποθέσεων διαφθοράς, αναμένεται να έχει επίσης έμμεσο αλλά ευεργετικό αντίκτυπο στα δημόσια οικονομικά, καθώς θα συμβάλλει στη μείωση του κόστους

των συμβάσεων παροχής υπηρεσιών και προμηθειών για το Δημόσιο, τα νπδδ, τους ΟΤΑ και τους φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα, στους οποίους μετακύλιαν οι αντισυμβαλλόμενοι ιδιώτες το κόστος των παράνομων ωφελημάτων.

4. Συνέπειες στην κοινωνία, στους πολίτες, στη Δημόσια Διοίκηση και στην απονομή της δικαιοσύνης

Η νέα ρύθμιση αναμένεται να επηρεάσει επωφελώς την κοινωνία, τους πολίτες, τη δημόσια διοίκηση και τη δικαιοσύνη, στο μέτρο που θα ενισχύσει την αμοιβαία εμπιστοσύνη των πολιτών και την εμπιστοσύνη τους προς τους θεσμούς και τη δικαιοσύνη.

5. Διαφάνεια – Κοινωνική Συμμετοχή

Το νομοσχέδιο τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση στην οποία συμμετείχαν φυσικά πρόσωπα, με αποστολή ηλεκτρονικών μηνυμάτων.

Επίσης τέθηκε υπ' όψιν του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, της Ένωσης Δικαστών και Εισαγγελέων, της Ένωσης Εισαγγελέων Ελλάδος, οι οποίοι και εξέφρασαν τη γνώμη τους.

ΕΚΘΕΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ:**

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ:

«ΕΚΔΙΚΑΣΗ ΠΡΑΞΕΩΝ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΑΞΙΩΜΑΤΟΥΧΩΝ, ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΜΕΓΑΛΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΜΕΙΖΟΝΟΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΟΣ»

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΑΝΑΡΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ:

Το Σ/Ν αναρτήθηκε σε δημόσια διαβούλευση στις 22.2.2011 με τίτλο ««Εκδίκαση πράξεων διαφθοράς πολιτικών και κρατικών αξιωματούχων, υποθέσεων μεγάλου κοινωνικού ενδιαφέροντος και μείζονος δημοσίου συμφέροντος»

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΝΑΡΞΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ:

14 Ιουλίου 2011

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΛΗΞΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ:

24 Ιουλίου 2011

ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ:**ΣΥΝΟΛΙΚΑ:**

139

ΚΑΤ' ΑΡΘΡΟΝ:

91 Σχόλια-Άρθρο 1
21 Σχόλια-Άρθρο 2
4 Σχόλια-Άρθρο 3
5 Σχόλια-Άρθρο 4
6 Σχόλια-Άρθρο 5

4 Σχόλια-Άρθρο 6
2 Σχόλια-Άρθρο 7
2 Σχόλια-Άρθρο 8
4 Σχόλια-Άρθρο 9

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΧΟΛΙΩΝ ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΡΟΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΧΟΛΙΩΝ ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ:

Οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες στη δημόσια διαβούλευση θεωρούν αναγκαία την ανάληψη νομοθετικών πρωτοβουλιών για την πάταξη της διαφθοράς των πολιτικών προσώπων. Ορισμένοι εξ αυτών ζητούν μάλιστα την επέκταση του πεδίου εφαρμογής του προτεινόμενου νομοσχεδίου, είτε από άποψη αντικειμενική, στην κατεύθυνση της συμπερίληψης και των πλημμελημάτων, είτε από άποψη υποκειμενική, ώστε να καταλαμβάνει και άλλα πρόσωπα (επικεφαλής Ανεξαρτήτων Αρχών, ανώτερους και ανώτατους δημόσιους λειτουργούς, ή και όλους τους δημόσιους υπαλλήλους ή λειτουργούς ή ακόμα τους βουλευτές και τους δικαστικούς λειτουργούς).

Μεμονωμένα εκφράστηκε ωστόσο και προβληματισμός ως προς την πολυνομία την οποία το παρόν νομοσχέδιο ενδέχεται να ενισχύσει, ως παράγοντα που οδηγεί στην καθυστέρηση απονομής της δικαιοσύνης, αλλά και ενισχύει τη δυνατότητα διαφυγής των ενόχων.

Αρκετά από τα σχόλια αναφέρονται σε ζητήματα ουσιαστικού ποινικού δικαίου, τα οποία δεν αφορά το προτεινόμενο νομοσχέδιο.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΧΟΛΙΩΝ ΚΑΤΑ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:**ΣΧΟΛΙΑ ΕΠΙ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 1**

Πέραν των όσων αναφέρονται ανωτέρω σχετικά με την επέκταση του πεδίου εφαρμογή του προτεινόμενου νομοσχεδίου, επισημαίνονται τα ακόλουθα:

Εκφράζεται προβληματισμός ως προς το χαρακτηρισμό υποθέσεων ως ιδιαίτερα μεγάλου κοινωνικού ενδιαφέροντος ή μείζονος δημοσίου συμφέροντος από τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου. Επισημαίνεται το ενδεχόμενο η εν λόγω διάταξη να είναι αντισυνταγματική.

Άλλοι επισημαίνουν ότι θα πρέπει ο ίδιος ο νόμος να ορίζει κριτήρια για τον χαρακτηρισμό των υποθέσεων ως ιδιαίτερα μεγάλου κοινωνικού ενδιαφέροντος ή μείζονος δημοσίου συμφέροντος.

Εκφράζεται επίσης προβληματισμός για το γεγονός ότι στην περίπτωση που παραπέμπονται μέλη ΔΣ μόνο εκ της ιδιότητάς τους, ενδέχεται να υπάρχουν καθυστερήσεις στην απονομή της δικαιοσύνης, αλλά και πλημμελής διερεύνηση της ευθύνης του βασικού δράστη.

ΣΧΟΛΙΑ ΕΠΙ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 2

Από ορισμένους συμμετέχοντες εκφράζεται προβληματισμός ως προς το εάν είναι σκόπιμη η κατά κανόνα διεξαγωγή ανάκρισης χωρίς να προηγηθεί προκαταρκτική εξέταση, όπως προβλέπουν οι διατάξεις του ΚΠΔ, με τη σκέψη ότι έτσι μπορεί να καθίστανται άκριτα υπόδικοι οι εμπύκτοντες στο πεδίο εφαρμογής του νόμου.

Ένας συμμετέχων πρότεινε η ανάκριση να διεξάγεται υποχρεωτικά από εφέτη ανακριτή, ενώ άλλος επισήμανε ότι ο ορισμός ad hoc εφέτη είναι αμφίβολης συνταγματικότητας.

Ορισμένοι από τους συμμετέχοντες επισημαίνουν την ανάγκη χρονικής επέκτασης της άρσης των απορρήτων που προβλέπει η παράγραφος 5. Άλλοι επισημαίνουν την ανάγκη να διευκρινιστεί ποια είναι τα μη ρητά αναφερόμενα απόρρητα που καλύπτονται από τη φράση «και κάθε άλλου είδους απορρήτου», εάν περιλαμβάνεται σε αυτά το απόρρητο της επικοινωνίας και ποια θα είναι η δικονομική μεταχείριση των τυχαίων ευρημάτων.

ΣΧΟΛΙΑ ΕΠΙ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 3

Εκφράζονται προβληματισμοί ως προς την εφαρμοσιμότητα των διατάξεων στο μέτρο που οι προβλεπόμενες προθεσμίες είναι εξαιρετικά σύντομες.

Επίσης εκφράζονται διαφωνίες ως προς την πρόβλεψη απόκλισης από τις προβλέψεις του άρθρου 308 ΚΠΔ για την περάτωση της κύριας ανάκρισης, και διατυπώνεται η σκέψη ότι οι προτεινόμενες διατάξεις αντιστρατεύονται το σκοπό του πρόσφατου ν. 3904/2010 με τον οποίο επιχειρήθηκε ο περιορισμός των επάλληλων δικονομικών ρυθμίσεων, που στην αιτιολογική έκθεση του εν λόγω νόμου χαρακτηρίζονται ως «παραδικονομίες».

Επικρίνεται επίσης το γεγονός ότι αφαιρείται από τον εισαγγελέα και από το δικαστικό συμβούλιο, η δυνατότητα να διατάξουν τη συμπλήρωση της ανακρίσεως, ακόμη και αν η ανάκριση είναι καίρια ελλιπής.

Τέλος επισημαίνεται ότι σε περίπτωση που εσφαλμένα ασκηθεί δίωξη κατά τις διατάξεις του προτεινόμενου νομοσχεδίου, ο κατηγορούμενος στερείται του δικαιώματος έφεσης κατά του παραπεμπτικού βουλεύματος.

ΣΧΟΛΙΑ ΕΠΙ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 4

Οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες εξέφρασαν την άποψη ότι θα ήταν καλύτερο να ανατεθεί η εκδίκαση των προκείμενων υποθέσεων σε μικτά ορκωτά δικαστήρια, με τη σκέψη ότι αφορούν εγκλήματα, που τελούνται από πρόσωπα που καταχράστηκαν τη λαϊκή εμπιστοσύνη, δυνάμει της οποίας αναδείχθηκαν στις αντίστοιχες δημόσιες θέσεις..

Επίσης εκφράστηκε η αντίρρηση ότι η εξάρτηση της αρμοδιότητας του δικαστηρίου από τον κατ' άρθρο 1 παρ. 3 χαρακτηρισμό των εγκλημάτων αυτών ως μείζονος σπουδαιότητας από τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου έρχεται σε αντίθεση με την αρχή του φυσικού δικαστή (άρθρο 8 του Συντάγματος).

ΣΧΟΛΙΑ ΕΠΙ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 5

Εκφράστηκε η αντίρρηση ότι η απαγόρευση αναβολής είναι αντισυνταγματική. Άλλοι ωστόσο συμμετέχοντες υποστήριξαν την πλήρη απαγόρευση αναβολής.

ΣΧΟΛΙΑ ΕΠΙ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6

Εκφράστηκε προβληματισμός για τον τρόπο επίλυσης σύγκρουσης αρμοδιοτήτων μεταξύ Βουλής και αρμοδίου κατά το προτεινόμενο νομοσχέδιο Δικαστηρίου.

ΣΧΟΛΙΑ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 7, 8 και 9

Δεν υπάρχουν αξιολογικά σχόλια.